

Posudek oponenta bakalářské práce

Barbora Jonášová, *Mezní situace a jejich interpretace na románu „Proces“ od Franze Kafky*

Střízlivě a kultivovaně napsaná práce dokládá osvojení typu vzdělanosti, pro který byla naše instituce svého času založena. Pečlivým a pozorným studiem řádně promyslet různé druhy textů, které je pak možné k sobě vztáhnout a např. číst jeden prizmatem druhého, takže se pak významy a naléhavost obou dvou buď jenom vyjeví, nebo dokonce promění či znásobí. V tomto případě dochází ke vhodné aplikaci Jaspersova konceptu mezních situací na román Franze Kafky „Proces“.

Spojovat Kafku s filosofií existence je běžná věc už jenom proto, že je doloženo, že během zotavování na statku své sestry v Siřemi na Žatecku intenzivně studoval spisy dánského praotce filosofie existence, Sorena Kierkegaarda. Samotný Karl Jaspers vědomě navazuje na Kierkegaarda, takže se v případě aplikace Jaspersova Kierkegaardem inspirovaného myšlení uzavírá pomyslný kruh smyslu, ke kterému se autorka dopracovala vlastní cestou. O to je to cennější a je to dobrá zpráva o stavu vzdělávací činnosti na naší instituci.

Oceňuji, že autorka ctí krédo, že méně je více. Pracuje s velice dobře pochopeným a promyšleným spisem Karla Jaspere „Mezní situace“, který precizně a bez chyb či neporozumění deskriptivně tlumočí v první části předložené práce. Plná koncentrace na bezvadné porozumění odhlíží od historických i korpusových souvislostí, byť zejm. v souvislosti s mezní situací „viny“ by opravdu stálo aspoň za poznámku, zda a do jaké míry je Jaspers v pochopení konceptu viny konsistentní i po druhé světové válce, kdy píše spis „Otázka viny“. Co se historického kontextu týče, tak by se v případě mezní situace „smrti“ *nabízel* poukaz k vypracování podstaty smrti u Maxe Schelera v textu „Smrt a život po smrti“ (česky obsaženo in: *týž, Řád lásky*); tak jako v případě mezní situace utrpení zase k F. J. J. Buytendijkovi, který v textu „Osobní odpověď na bolest“ diskutuje bolest a utrpení podobným, a přeci jiným způsobem, který doplňuje a snad i prohlubuje Jaspersův výklad.

Rozhodně nejpozoruhodnější částí předložené práce je pak aplikace Jaspersových analýz na čtení Kafkova temného, znepokojivého románu, ve které autorka dokáže ukázat všechny čtyři Jaspersovy příklady mezní situace: boj, utrpení, vina, smrt. Výklad dokonce působí dojmem, jako kdyby Jaspers napsal interpretační analýzu Kafkova románu, ačkoli je zřejmé, že se jedná o autorčin počin. Tak dobře a jistě dokáže pracovat s Jaspersovým textem, že se pak Kafkův román ukazuje jako perfektní příklad literárního ztvárnění Jaspersovy filosofické koncepce mezní situace. Ačkoli to nebylo deklarováným záměrem předložené práce, končí autorka tvrzením, „že koncept ‚mezních situací‘ je slučitelný s nynější společností a způsobem života, který lidé v dnešním světě vědou“ (s.

35). Byl by tedy Josef K. *sub specie* předložené interpretace *archetypem* „dnešního člověka“ a zejména způsobu, jakým *vede* život? Je tedy Josef K. „záporná postava“, která si svůj úděl *zasloužila* a my s ním *nemáme mít* sympatie?

Předloženou práci **doporučuji k obhajobě s návrhem hodnocení výborně.**

6. září MMXXIII

doc. Aleš Novák, Ph.D.

Katedra filosofie